

Täysistunto

Torstai 29.11.2018 klo 16.00—18.17

2.1. Suullinen kysymys mielenterveyslain uudistamisesta (Kristiina Salonen sd)

Suullinen kysymys SKT 193/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Salonen.

Keskustelu

16.01 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Aloitan nuoren omalla sitaatilla: ”Usein tulee tunne, ettei ole tarpeeksi hyvä eikä kukaan välitä, ettei kukaan huomaa eikä välitä, ja se on kaikista pahin tunne ikinä.”

Tämä nuori ei ole ajatustensa kanssa yksin. Eilen Yle kertoi, että yli 90 000 suomalaista alle 13-vuotiaasta lasta kärsii mielenterveysongelmista. Tämä on tosi pysäyttävä luku. Valtaosalla nuorista menee onneksi hyvin, mutta on erityisen tärkeää puhua heistä, jotka kiireesti tarvitsevat apua, näistä 90 000 lapsesta. Me emme saa tehdä näkymättömiä heistä, jotka jo muutenkin kokevat olevansa näkymättömiä, sillä näkymättömyys satuttaa ja sairastuttaa. Ministeri Saarikko, oletteko valmis näkemään nämä nuoret? Onko meidän lainsäädäntömme ajan tasalla?

16.03 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuo ansiokas kooste meidän huippuosaajien arvioista terveydenhuollon piiristä lasten ja nuorten mielenterveysongelmista oli pysäyttävää luettavaa. Samalla kuitenkin tämän aiheen äärellä havahdun siihen, että yksikään asiantuntijoista ei aukottomasti todennut, että suoranainen pahoinvointi olisi lisääntynyt, vaan enemmänkin on kysymys siitä, missä vaiheessa ja millä tavalla sosiaali- ja terveyspalvelut ja koko lapsen ja perheen elämänpiiri ottavat kiinni niistä huolista.

Tämä juttu ja kokonaisuus lasten ja nuorten mielenterveyskysymysten äärellä loi uskoa siihen, että hallituksen valitsema linja on oikea. Me olemme käynnistämässä ison kansallisen mielenterveysstrategian, joka toivottavasti toimii hallituspohjasta riippumatta jatkon suunnitelmina kaikelle poliittiselle työlle Suomessa siitä, että me kansakuntana uskallamme [Puhemies koputtaa] puhua ja osaamme tunnistaa nämä kysymykset kaiken ikäisten ihmisten elämässä.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2018 vp

16.04 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me aikuiset olemme vastuussa lasten ja nuorten hyvinvoinnista, myös me täällä tässä salissa. Me puhumme nyt 90 000 lapsesta. Meillä lainsäätäjillä on aivan erityinen valta turvata lasten ja nuorten tulevaisuutta. Tarvitaan tekoja, joilla muutetaan nykytilannetta. Sen vuoksi SDP on tehnyt oman toimenpideohjelman lasten ja nuorten mielenterveyden parantamiseksi.

Ette aivan vastannut edelliseen kysymykseen, ministeri Saarikko. Viime kesänä te totesitte, että mielenterveyslaki tullaan uudistamaan. Nostitte esille aivan oikein, että näiden lasten ja nuorten pitää saada apua myös kotiin ja kouluun. Tämä on juuri sellainen toimi, jota pitääkin tehdä, jotta lasten hyvinvointia voidaan parantaa. Ministeri Saarikko, nämä lapset ja nuoret eivät kuitenkaan voi odottaa. Milloin te tuotte mielenterveyslain uudistuksen eduskunnan käsiteltäväksi?

16.05 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Salonen aloitti aivan oikealla arvolähtöisellä näkökohdalla: lasten ja nuorten hyvinvointi on aikuisten vastuulla. Siksi on myös ilahduttavaa huomata, että yhä useampi äiti ja isä haluaa hakea apua. Tietysti ongelmallista on se, jos apua saa ikään kuin vain siinä kohdin, kun ongelmat ovat äityneet niin pahaksi, että ollaan vaativien psykiatristen tukipalveluiden äärellä, eikä vielä siinä kohdin, kun esimerkiksi vanhemmuuden tuesta olisi jo ollut apua vaikkapa liittyen hyvin yleisten ADHD- tai muiden ongelmien ratkaisemiseen perheen arjessa. Siksi yksi vastaus on paljon laajasti kiiteltä perhekeskustointimallia, ikään kuin neuvola sen sydämenä, joka tuo erityispalvelut lähemmäksi niitä tuttuja totuttuja perheiden peruspalveluita.

Mielenterveyslainsäädäntö ei ole tulossa eduskuntaan tällä kaudella. Lainsäädäntö ei valitettavasti valmistunut niin hyväksi [Puhemies koputtaa] ja riittävän hyväksi kokonaisuudeksi, että olisin voinut tuoda sen varmaan mielin siitä, [Puhemies koputtaa] että se olisi parantanut kaikkien asemaa.

16.06 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Asiantuntijat ovat halunneet paneutua juuri niihin syihin ja seurauksiin, miksi lapset voivat entistä huonommin. He ovat olleet huolissaan siitä, että lasten kuormitus on kasvanut. Lapset reagoivat vanhempien elämäntilanteeseen, työttömyyteen, toimeentulon epävarmuuteen, mutta lapsia kuormittavat myös liian suuret varhaiskasvatusryhmät ja vaihtuvat hoitajat.

Alakouluissa ja kouluissa vaaditaan taitoja, joita kaikilla lapsilla ei ole. Tämä ahdistaa ja stressaa yhä useampaa lasta, sillä he kokevat, että he eivät pärjää ryhmässä eikä koulussa. Kyse on siis hyvin moninaisesta vyyhdistä. Tähän ei ole yhtä ratkaisua, mutta on asioita, joihin me voimme vaikuttaa.

Nyt kysyn ministeri Grahn-Laasoselta: kun täällä on selvästi osoitettu se, että suuret varhaiskasvatusryhmät ja kouluryhmät vaikuttavat lapsiin heikentävästi ja ne kuormittavat lasta, niin emmekö me voisi yhdessä päättää sen, että me pienennämme lasten päiväkotiryhmiä ja kouluryhmiä [Puhemies koputtaa] ja sitä kautta helpotamme lasten päivittäistä arkea?

16.07 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos siitä, että tärkeä asia on esillä tällä kyselytunnilla. Olen teidän kanssanne, edustaja Kiljunen, siitä samaa mieltä, ettei varmasti ole yhtä ratkaisua, kun puhutaan siitä, miten voidaan auttaa kaikkia lapsia ja perheitä, ja ennen kaikkea niitä perheitä ja lapsia, jot-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2018 vp

ka ponnistavat heikommista lähtökohdista ja joissa vanhemmuus tarvitsisi enemmän tukea, ja jossa lapsella esimerkiksi on erityisiä tarpeita.

Meillä on Suomessa paljon ammattilaisten osaamista tunnistaa lasten erilaisia taustoja ja ongelmia, ja myöskin tehdä näkyväksi sitä avun tarvetta. Ja se on myöskin hyvä ratkaisu, että avun hakemisen kynnys on madaltunut.

Hallitus on varannut ensi vuoden budjettiin 10 miljoonan euron lisärahoituksen ryhmäkokojen pienentämiseen niissä päiväkodeissa, jotka toimivat haastavimmilla alueilla ja joissa on enemmän sitä tarvetta. Niihin pystytään nyt puuttumaan ryhmäkokojen pienentämisen ja ammattilaisten tuen lisäämisen kautta.

16.09 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Paitsi suuret päiväkotij- ja koululuokkaryhmät myös itseohjautuvuus eli se, että opiskelija ja koululainen joutuvat omatoimisesti tekemään tehtäviä, hakemaan vastauksia, on osoittautunut asiaksi, joka aiheuttaa ongelmia.

Miten näette, ministeri, onko tähän vastausta? Onko oikein, että opiskelijat ohjataan omatoimisesti tekemään niinkin paljon asioita? Ja tämä viesti on erityisesti myös lukiolaisilta tullut vastaan. Eli kaivataan sitä opettajan läsnäoloa ja sitä, että joku ihan oikeasti opettaa.

Mutta kysyisin myös tästä viiltelystä. Se nousi myös eilisen uutisen myötä esille: yhä useampi koululainen, hyvinkin nuori, viiltelee. Millä tavalla tähän asiaan voimme yhteiskunnassamme puuttua? Mitä keinoja siihen on? Ja onko teillä näkemystä tai tietoa siitä, onko tämä kamala ilmiö lisääntynyt, mikä on kuitenkin arkipäiväistä, näin ainakin viestien perusteella?

16.10 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viiltelyongelman yleistymisestä on ollut kirjoituksia lehdessä ja on myös viesti opetuksen kentältä, että se on nuorten keskuudessa aalloittain kulkeva trendi-ilmiö, joka on erittäin vakava ja johon pitää heti puuttua. Siinä tarvitaan moniammatillista oppilas- ja opiskelijahuoltoa. Meillä on hyvät käytännöt olemassa siinä, miten tällaisissa tilanteissa toimitaan, ja aikuiset kantavat vastuuta ja puuttuvat niihin ensimmäisiin varoittaviin signaaleihin.

Sitten toiseen osaan kysymystänne, kun kysytte opetussuunnitelmatyöstä: Tänäpäni oli koolla suomalaisen opettajankoulutuksen johto, käytännössä koko maasta opettajankouluttajia. Keskusteltiin uusista opetussuunnitelmista ja myöskin siitä hieman virheellisestä käsityksestä, että opiskelijoilta ja oppilailta vaadittaisiin omatoimisuutta. Se on pikemmin sen tyyppinen taito, jota pyritään opetuksessa, niin peruskoulussa, kuin sitten toisella asteella opettamaan ja ohjaamaan. Mutta se on aivan päivänselvää, että opettajan vastuu on opettaa ja kantaa siitä oppimistilanteesta vastuu, ja siitä, että jokainen lapsi [Puhemies ko-puttaa] ja nuori saa riittävän tuen.

Kysymyksen käsittely päättyi.